

17 мај 2022,

Скопје

ОТВОРЕНО ПИСМО

До пратениците на Европскиот парламент

во врска со Нацрт-резолуцијата за Извештајот на Европската комисија за Република Северна Македонија за 2021 година

Почитувани пратеници на Европскиот парламент,

Европскиот парламент наскоро ќе гласа за Резолуцијата за Извештајот на Европската комисија за Северна Македонија за 2021 година. Го поздравуваме фактот што предлогот за резолуција, како и претходните резолуции, повторно препорачува официјален почеток на пристапните преговори со Северна Македонија (став 5 и став 69).

Сепак, предлогот има содржини кои целосно ја поткопуваат оваа позиција.

- Ставот 75 ги воведува билатералните прашања како услов во процесот на пристапување. Поточно, текстот во овој став, кој што, меѓу другото, повикува „...да отпочнат пристапните преговори, при тоа истовремено да се решаваат нерешените билатерални прашања содржани во „мерките 4+1“ кои што треба да бидат доволно имплементирани и разрешени во текот на процесот на интеграција во ЕУ“, што е всушност одобрување на бугарското вето за почеток на преговорите. Од друга страна, „мерките 4+1“ не претставуваат официјален документ, туку неформален список на бугарски барања кои постојано се дополнуваат.
- Понатаму, амандманот со кој што се воведува став 75-б, кој што повикува „на историско помирување врз основа на дефинираната заедничка историја, како што е предвидено со Договорот за пријателство, добрососедство и соработка“, ќе го поддржи бугарскиот притисок да наметне сопствено толкување на историјата користејќи ја својата позиција како земја-членка на ЕУ. Дополнително, текстот во став 79 имплицира притисок врз Заедничката мултидисциплинарна експертска комисија за историски и образовни прашања, која треба самостојно и професионално да ја извршува својата задача. При тоа, Бугарија одбива вклучување на каква било форма на меѓународна експертиза во дискусијата за прашања кои се однесуваат и на европската историја, вклучувајќи го и Холокаустот.
- Амандманот 1 (за воведување став 75а) кој „жали за континуируваниот недостаток на напредок во спроведувањето на неговите претходни препораки во врска со дискриминацијата на граѓаните кои што отворено го изразуваат својот бугарски

идентитет и/или етничко потекло“ не е поддржан со докази. Во реалноста, граѓаните во Северна Македонија слободно го уживаат правото на слобода на изразување и здружување, за разлика од ситуацијата во Бугарија, која не ги спроведува релевантните пресуди на Судот за човекови права, како што е наведено во Резолуцијата на Европскиот парламент од 8 октомври 2020 година за владеење на правото и основните права во Бугарија (2020/2793(RSP)).

- Исто така, сакаме да обрнеме внимание и на ставот 80, кој констатира „...недостаток на имплементација на Договорот за пријателство, добрососедство и соработка од 2017 година“, што не е поткрепено со објективни докази. Напротив, според Извештајот на ЕК за Северна Македонија за 2021 година, „фокусот е свртен на надминување на нерешените билатерални прашања со Бугарија, давајќи дополнителен поттик за спроведувањето на Договорот за пријателство, добрососедство и соработка и на напорите за деблокирање на официјалното започнување на пристапните преговори“.
- Предлогот за резолуција подеднакво ги оценува и пофалува Договорот од Преспа и Договорот за пријателство, добрососедство и соработка како „значајни договори кои претставуваат модел за стабилност и помирување на целиот Западен Балкан и го подобрува духот на добрососедските односи и регионалната соработка.“ (Преамбула, алинеја Е). Овие договори не се идентични – ниту по значење, ниту по правна природа, ниту по влијание. Во реалноста, сегашната блокада на пристапните преговори заснована на бугарското толкување на имплементацијата на Договорот за пријателство не само што е во спротивност со договорот од Преспа, туку целосно ги делегитимира неговите достигнувања.

Условите што Бугарија ѝ ги поставува на Северна Македонија во процесот на пристапување и кои што вие би ги поддржале со прифаќање на горенаведените текстови подразбираат негирање на македонскиот идентитет.

Негирањето на македонскиот јазик доведе до блокирање на потпишувањето на Договорот за статус со Европската агенција за гранична и крајбрежна стража (Фронтекс) од страна на Бугарија. Предлогот за резолуција (став 40) „забележува дека договорот за статус со Европската агенција за гранична и крајбрежна стража (Фронтекс) сè уште не е потпишан поради нерешени билатерални прашања“, но не ја наведува причината. Факт е дека Бугарија го блокира потпишувањето на Договорот, приговарајќи на употребата на „македонски јазик“,¹ што покажува упорна негација на македонскиот идентитет. Ова не само што е спротивно на Договорот од Преспа, туку претставува сериозен ризик за заедничките интереси на ЕУ, Северна Македонија и регионот во ситуација на геополитичка криза.

¹https://www.euractiv.com/section/politics/short_news/bulgaria-blocks-north-macedonia-frontex-agreement/;
https://www.dnevnik.bg/sviat/2020/10/21/4129858_zaradi_makedonskii_ezik_bulgariia_edinstvena_blokira/

Со одобрување на позициите елаборирани погоре, ќе го поддржите ултиматумот што Бугарија ѝ го наметна на Северна Македонија, користејќи го како алатка членството во ЕУ. Европскиот парламент би ја поддржал билатерализацијата на процесот на пристапување и всушност би дал согласност за еднострано поставените услови од Бугарија, кои немаат никаква врска со критериумите за пристапување, спротивно на Стратегијата за проширување.

Северна Македонија веќе направи компромиси без преседан во име на членство во ЕУ, вклучувајќи и промена на името. ЕУ досега не се држеше до своите заложби и покрај фактот што Северна Македонија ги исполни сите услови, како што се наведува во Резолуцијата (Преамбула, алинеја Ф), „одржува стабилно и решително темпо во унапредувањето на реформите поврзани со ЕУ, со фокус на темелите и треба да продолжи да ја одржува реформската динамика и да демонстрира најдобри резултати во демократска транзиција во Западен Балкан“.

Доколку билатералните прашања наметнати од Бугарија влезат во процесот на пристапување, суштината на ЕУ да биде трансформативна сила за општеството и процесот на европеизација не само што ќе бидат загрозувани, туку процесот ќе биде спротивен на вредностите на Унијата.

Тоа не се вредности во кои што верувавме. Тоа не се вредности за кои што се боревме дома, постојано залагајќи се за реформи поврзани со пристапувањето во ЕУ.

Закочениот процес на пристапување веќе предизвика големо разочарување, намалување на довербата и на влијанието на ЕУ во Северна Македонија и во регионот. Во Северна Македонија, признавањето на ЕУ како странски фактор бележи драстичен пад од 44,8 отсто во 2019 година на 9,5 отсто во 2021 година.²

Контроверзната порака што ќе ја испратите со овогодинешната резолуција до Северна Македонија и регионот ќе има многу штетно влијание врз актуелната геополитичка ситуација.

Ако ги прифатите позициите објаснети погоре, тоа би била крајно погрешна порака, која што дополнително ќе го наруши кредибилитетот на ЕУ во Северна Македонија и во регионот и нема да придонесе за стабилноста. Покрај тоа, реална е опасноста од создавање преседан кој што подоцна може да биде злоупотребен од други земји-членки за да се наметнат какви било нивни билатерални прашања или барања кон која било друга земја-кандидат.

² Public opinion analysis on North Macedonia's EU accession process, IDSCS, Skopje, February 2022. https://idscs.org.mk/wp-content/uploads/2022/02/A5_From-a-poster-to-a-foster-child-2021-public-opinion-analysis-on-North-Macedonias-EU-accession-processENG-2.pdf.